

Statens Side paa kunstig Maade fordyrer Jorden. Det er baade jeg og mit Parti imod, og det tror jeg, ingen i denne Sal vil tilsigte. Disse to Ting vil jeg gerne holde ude fra hinanden, og da det ærede Medlem synes at være enig i, at der er den Mulighed, at vi nok kan faa Jord frem, forekommer det mig, at Ministeren ikke skulde bruge saa stærkt et Udtryk om Forslaget som dette, at det er fuldkommen værdiløst, hvis Ekspropriationsparagraffen ikke medtages, thi det vidner kun om Principrytteri fra Ministerens Side. Den højtærede Minister ved dog ikke, hvorvidt man kan fremskaffe denne Jord, og det ærede Medlem synes jo at mene, at det er muligt, at den kan fremkomme. Ja, det er muligt; lad os derfor vente og se, om ikke det her foreslaaede slaar til — slaar det saa ikke til, da er Tidspunktet inde til at tage det Spørgsmaal op, som vi her strides om.

**N. Frederiksen:** Jeg tvivler ikke om, at det ærede Medlem fra Sorø (Martin Hansen) gerne vil være med til en Ordning, hvorved man ikke driver Jordpriserne i Vejret, men dette kan man, naar man bruger den af det ærede Medlem foreslaaede Fremgangsmaade, ikke undgaa, saafremt man ikke som Baggrund har en Ekspropriationsret for Staten, der kan bruges i det Tilfælde, Priserne stiger. Det er efter min Mening ganske umuligt at gennemføre et Køb, som ikke er prisstimulerende, naar det skal have et Omfang, som betyder noget, og Staten staaer som Køber. Jeg vil gerne spørge, hvorledes man skal kunne staa overfor et Pres i Befolkningen efter at faa Adgang til Statens Jordarealer, naar Staten skal rette sig efter en Lovgivning, som tvinger den til at købe, men det altid bliver et Skøn, om Prisen er dyr eller rimelig. Mig forekommer det, at det eneste Middel til at modvirke en Prisstigning paa Jorden, naar der købes for Statens Regning, er, at Staten har en Ekspropriationsret, der holder Prisstigningen i Ave.

**Ordføreren (Hauge):** Venstres Ordfører (Brørsen) gjorde sig paa ny Anstregelser for at bevise, at det var uforment at optage en Ekspropriationsbestemmelse i Loven. Men det forekommer mig ikke, at det lykkedes det ærede Medlem, der talte paa Venstres Vegne, at føre noget nyt i Marken, ej heller at føre noget Bevis. Erfaringen lærer os, at det ikke er muligt at erhverve Jord til rimelig Pris,

navnlig ikke i Tider som disse, naar Staten ikke har Ekspropriationsmuligheder. Vi er jo ikke uden Lovgivning, hvorefter der kan oprettes Husmandsbrug, vi har en Husmandslov, men den bliver saa at sige ikke brugt, og det blandt andet af den Grund, at det ikke er muligt at erhverve Jord til rimelig Pris og ikke er muligt at erhverve Jord saaledes, at de, der ønsker Husmandsbrug, ser deres Fordel ved at komme i Besiddelse af Jorden, idet den Jord, der kan skaffes, dels ligger paa afsides Steder, dels er af tarvelig Beskaffenhed og ikke i de første Aar kan give det Udbytte, der i disse Tider er nødvendigt.

Det ærede Medlem har anført som Grund til, at han ikke vil gaa med til Ekspropriationsbestemmelsen, at han ansaa det for uforment at have en saadan. Jeg mener allerede at have paavist, at det i høj Grad er fornødent at have Ekspropriationsbestemmelser. Det ærede Medlem maa sikkert ogsaa have en anden Grund, han maa sikkert mene, at det i og for sig er uretfærdigt at ekspropriere Jord fra de større Gaarde og af denne Jord oprette Husmandsbrug. Jeg mener, at en saadan Ekspropriation ikke er uretfærdig. Naar den finder Sted paa den Maade som foreslaaet, at man kun tager en ringe Procentdel af Jorden fra store Gaarde, fra Ejendomme, som Ejeren absolut ikke selv kan drive, men maa have en betydelig fremmed Hjælp til for at kunne drive, saa sker der ingen Uretfærdighed overfor vedkommende, og i de allerfleste Tilfælde vil der vistnok, uden at der paaføres den paagældende Ejendomsbesidder nævneværdig Skade, kunne tages Jord fra saadanne større Ejendomme. Det er kun undtagelsesvis, at der kan blive Tale om, at Bygningerne bliver for store og ikke længere svarer til det tilbageblivende Tiliggende. Efterspørgselen efter Jord, Trangen til at komme i Besiddelse af selvstændige Brug ude paa Landet er saa stor, at det forekommer mig aldeles nødvendigt, at man sikrer den opvoksende Ungdom Jord. Der er altsaa paa den ene Side ikke Tale om nogen Uretfærdighed, men der er paa den anden Side Tale om Trang til at komme i Besiddelse af Jord. Jeg kunde næsten tilføje, at der paa den anden Side staaer Folk, som i hvert Fald med en vis Ret kræver at komme i Besiddelse af den Jord, som andre har i for rigeligt Maal, og som de ikke selv er i Stand til at dyrke.

Til det ærede Medlem, der talte paa